

CATALUNYA NORD

joan-daniel bezsonoff

La frontera de les mentalitats | Josep Sebastià Pons, el poeta d'Illa, va afirmar un dia que una frontera del gust i de l'educació separava el Rosselló de la resta de Catalunya. Malgrat la desaparició física de la frontera, una gran ignorància recíproca encara ens divideix. No sé si algun estudiós s'ha dedicat a catalogar els personatges nord-catalans que apareixen als clàssics catalans. A l'hora d'escriure aquestes ratlles, recordi unes quantes obres que vaig llegir durant el meu servei militar. *La febre d'or*, de Narcís Oller; *Jo, memòries d'un metge filòsof*, de Prudenci Bertrana, i *El cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra. A *La febre d'or*, apareix la Blanca (té un nom català, almenys) que parla un català barceloní perfecte amb uns quants gal·licismes si recordi bé. A l'adaptació cinematogràfica de XX no se'ls va acudir res de millor que confiar el paper a

una francesa. D'ençà dels anys 1960, molts rossellonesos parlen català amb una cantarella francesa més o menys marcada, però us puc assegurar que no devia ser el cas al segle XIX, quan recordi el català dels meus avis nascuts el 1910 i 1915. Si poguéssiu sentir la Berta Faliu, una veïna de Pontellà que té 103 anys, us pensaríeu que és de l'Empordà o de la Garrotxa. A *Jo, memòries d'un metge filòsof*, el personatge de *monsieur Vidal* parla un català molt deficient, amb expressions franceses que no he sentit mai aquí. En una escena agitada, el senyor Vidal diu al narrador: «*Tu-eu-lo*». En català del Rosselló diem «matar», com tots els catalans. Aquest verb «*tuar*» és occità. El meu amic Henri, natural de Fabrezà, població de les Corberes, em diu sovint: «*Si fas aquò, te tui*». Molts catalans del Principat que han viatjat per les terres occitanes confonen la nostra variant septentrional amb la llengua d'oc, bessona de la nostra.

Malgrat uns petits errors, els personatges del *Cafè de la Marina* de Sagarra sí que empenen un català de Banyuls homologable. Hauríeu pogut citar el cas del pastor a *Solitud* de Víctor Català, però la novel·lista es va inventar un dialecte a part, que conté, això sí, alguns elements nostrats.

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

Un web impertinent | El cinisme polític i social de l'anomenada Unió Europea. No pas perquè ens recita el manual quan els seus capítosts —algun lector de Jaume Cabré— són inquirits sobre l'afer català. Hi pensava quan una web francesa ha promocionat, amb el nom de la Jonquera, cases de barrets transfrontereres encara que paguin la contribució a Agullana, Capmany o a Llers. Algú, còndidament, pot demanar-se: si quan es tracta de calés l'esmentada Unió fa formar en Rajoy o els grecs, com és que no fabrica una llei sobre el sexe mercenari per a tots els estats associats? I d'aquesta manera a l'Alemanya de tocar França i a l'Espanya de tocar ídem no podrien oferir-se excursions amb tarifa plana de noies i beguda. I la Jonquera no sortiria a les cançons —*À la mosquée le vendredi / à la Jonquera le samedi...*— que escolten els que consideren el *paese* de Bosch

de la Trinxeria l'extraradi de la pàtria de Frederic Mistral.

El llibre de Joan Armangué | L'alcalde estat de Figueres ha publicat un llibre d'aproximacions i reflexions sobre 40 empordanesos. Com va dir l'autor mateix a la presentació que se'n féu a Figueres, es tracta d'un aplec de material

reciclat: parlaments, discursos, escrits, notes... que l'alcalde, quan ho era, havia redactat en moments diversos. Aquests papers, ordenats i enriquits amb més dades, cobreixen del segle XIX fins avui. «Busco el despertar de la consciència empordanesa», ha declarat el meu col·lega de batxillerat, «puix que l'Empordà ha generat personatges amb gran influ-

>> *Joan Arderius amb el seu fill Antoni en el seu laboratori de Figueres.*

COL·LECCIÓ FAMILIAR